

ÉRIK A LÉLEK.

ANAP MÁR jóval túlhaladta delelőjét, hát nem is egészen ő lehetett a hibás abban, hogy ilyen meleg volt a pusztán. Nagy marokká sűrűsödött valahol valami, nyúlt a toroka felé bűnösnek, ártatlannak. Fojtogatta az embert ez is, más is.

— Péter öcsémet ültessük le itt a fűzfa alatt, ne járja velünk a határt ebben a hőségben — mondta Palla István és feljebb emelte a fejét meg az arcát is szívélyesebbre derítette. Jólelkű, a végtelenségig önzetlen ember volt. A legjobb fajta úriember. Egy jórahajló család évszázados fejlődésének koronája. Mióta úgy megkoloncolta a gond, lehajtott fővel járt, de a más javát most sem felejtí.

Péteren fogott a jó szó, a nagy darab fekete kamasz kémlelve indult a tópartnak, azárva fűzfa felé. Ezzel a pusztával sem cserélném el a hegyeimet! Hanem az ég, ez a temérdek nagy ég, nagyon szép! — gondolta.

Felnézett és meglepődött. Tekintete függve maradt ég és föld között a fűzfa tetején.

— De csúnya kis jószág vagy! — szalasztotta ki a szót meg gondolatlanul.

A fa egyik ágán nagy gomolyag piros folyondár látszott. A gomolyag felső végén egy iszonyúan boglyas fej, fakó arcocska, nagy, szeplős homlok. Az alsó végén két csupasz láb. Alul csupa sár, felül csupa véres karmolás és egykedvűen kapálódzott a levegőben.

A megszólításra a két láb leesett a földre. A gomolyag szétterült. Egy alig 12 éves fekete blúzos-szoknyás kis lány bukkant elő. Két nagy, haragos szem villámlott dacosan.

— Én?

— Te! Te!

A kis lány felkapta a folyondárgomolyagot a földről. Most látott csak, hogy az egy kész virágruha és koszorú. Gyors mozdulattal magára vette a ruhát, fejére illesztette a koszorút s táncolni kezdett. Körültáncolta a fát. Szeszélyes félmozdulatokat csinált a piros virágruhában. Apró, szaggatott lebegéseket, mint a pillangók. Különösen bájos volt.

— Ez megfigyelte a pillangókat, onnan tanulhatta az egészet — állapította meg magában Péter és gyönyörködve nézte a gyermeket.

A kis lány megállt az idegen előtt. Büszkén felvetette a fejét. A szemében még mindig ott cikázott a sértődött önérzet.

— No! Most szép vagyok?

— Hát, tudod mit? Mindent visszavonok, ha...

A kis lány gőgösen vágott közbe:

— Szép vagyok én, de nem mutatom akárkinek! — mondta kevélyen és kivonult a fűzfa alól, mint egy kis királynő.

— Horváth Péter vagyok, igazán nagyon sajnálom...

Péter udvarias meghajlása kárbaveszett. A kis lány hátra sem nézett. Ellépkedett a tó széléig, ott leült, háttal Péternek, lábaival a vizet paskolta s az égre nézett.

Péter sajnálkozva ment utána és barátságosan kérdezte:

— Mit nézel?

— Semmit.

A kis lány elfordult és felszegett fejjel nézett tovább az égre.

— Mégis?

— Semmit! — hangzott dacosan a válasz.

— Aha... az eget nézed? Nézzük együtt!

A lányka ellenségesen kitört:

— Egyedül akarom! — és megismételte gögösen és határozottan. — Egyedül akarom!

— Tessék!

— Péterke sarkonfordult. Leült a fűzfa alatt. Furcsa kis jószág! Az egész arca két villogó szem! Most meg úgy nézi az eget, mintha keresztüllátna rajta egészen a mennyországig. Hát csak hadd nézze egyedül, ha úgy jobban esik neki. Kis paraszt! Hanem táncolni tud — ismerte el békétlenül.

— Észrevette, hogy az egész part agyagos. Kivájt az ujjaival belőle egy jó csomót. Csinál egy kis asztalt. El kell ütni valahogyan az időt.

A lányka még mindig az eget nézte. Csak egy kapát látott fekete felhőből, de aztán annak is elgörbült a nyele. Elkerekedett. Már nem is kapa. Nincs az egész égen felhő, amiből kiolvashatna valamit. Igazán bosszantó! És gondolkodni sem lehet, mert itt van ez a fiú. Nem szól semmit, de itt van. Lehet, hogy őt nézi. Egész biztosan nézi! Lopva arra nézett. Nem! A fiú kis asztalt csinál! Egészen belemerült! Nézte, milyen fürgén gyúrnák ujjai az agyagot. «Ez érti», állapította meg elismeréssel. Ő is tudott agyagból bútorokat csinálni. A fiú letette a kész asztalt és ismét agyagért nyult. Ő meg visszafordult az ég felé. Ne lássa a fiú, hogy figyel!

A felhők végtelen lassúsággal úsztak. Nem volt azokon semmi érdekes. Unatkozott.

Ni, a fiú most szekrényt csinál! De igazán! Elcsodálkozott. Szekrényt csak ő tudott csinálni a gyerekek közül. Azt hitte, hogy ezt ő találta ki s lám csak, ez a fiú megcsinálja. Éppen úgy, mint ő! De mégsem! A lába nagyon vékony lesz.

— Nem fog megállni — mondta ki önkénytelenül.

— Csakugyan! — A fiú vastagabbra nyomta össze az agyagot.

— Így jó! — jegyezte meg műértően.

— Már megúntam — felelte Péter s mellé ült. — A felhőket nézed?

— Igen, de nincsen most rajtuk sok néznivaló.

Péter is az égre nézett.

— Dehogy nincs! — kiáltott fel élénken. — Nézd azt a felhőt! Egészen közel van a naphoz és piros, mint egy bíbortrón! Ez a nap trónja, mert ő a király. A tűzkirály. Nézd csak! Ott leng utána a királyi palást. Szivárványszínű. S arrébb a felhőkatonák. Minden csapatnak másszínű egyenruhája van. És milyen nagy hadsereg!

— Ó! — a kis lány szeme kerekre nyílt a bámulattól. Hogy nem látta ő ezt eddig! Mi ehhez az a görbe kapa, amit ő látott. Önkénytelenül kimondta:

— Egy felemelt kapát láttam az előbb, ott... Látod? Ahol az a rózsaszínű felhő van. De már nagyon széles és kerek lett.

— Várj csak! — felelt elgondolkozva Péter. — Megvan! Az a tűzkirálynő szoknyája. Igen! Igen! — folytatta örömmel. — Két pici láb is látszik alatta! Látod? Most a nap felé úszik. Ni! Ni! Aranyhaja lett a tűzkirálynőnek. Csak még a korona hiányzik. Keressünk neki koronát! De most barna felhők jönnek. Nézd! Meg feketék...

A kis lány nagy figyelemmel hallgatta a fiút s a szeme kémlelve szántotta az eget.

— Ott, a felhők háta mögött van egy félkör alakú aranysáv — mondta komolyan — az a tűzkirálynő koronája.

— Jó — felelt Péter, de miért van tőle olyan messze?

A kis lány arca kipirult.

— Mert a fekete felhők elrabolták! Szegény tűzkirálynő, annyit sír! Csak most nem akarja mutatni a királynak. Hanem este ezüstbe öltözik. S lejön ide, a tóra. Olyan halvány szegényke! Végigszalad a habokon és sír! — Elhallgatott és a fiúra nézett. Péter fekete szeme megnyugtatóan, melegen ragyogott. Mindent elmondhatok neki. Nem fog csúfolni egy cseppet sem és mindent megért, mert ő nagyon okos, a felhőkben is mennyi mindent látott! — gondolta és beszélt tovább. — Csak a királyok és a királynők sírnak így, azoknak minden jobban fáj... Én tudom. Azok annyi mindent gondolnak össze és olyankor nagyon szomorúak...

Most Péter csodálkozott percről-percre jobban. Sohasem láttam még ilyen kislányt! Amikor idejöttem, olyan volt, mint egy nevetlen kis kölyök, most meg olyan, mint egy kis bölcs — gondolta ámulva és nézte, hogy milyen furcsa ellentét az a maszatos, véres lábacska a vízben, a boglyas haj s a finom, fájdalmas kis arc a nagy homlok alatt. Nézte a kis lányt és egyszerre nagy szeretetet és szánalmat érzett. Szerette volna megsimogatni a haját.

— Bántott valaki s ezért gondolsz ilyeneket, úgy-e? — kérdezte csendesen.

— Nem! Nem! Igazán így van. Én tudom, mert én is király vagyok. Vadóckirály. Így hívnak a gyerekek, mert én tudok legjobban mesélni, úszni s én ülök mindig a legmagasabb ágon. S látod, ők játszanak, én meg ülök köztük és sok mindenre gondolok és szomorú vagyok és nem tudják.

A kis lány fáradtan hunyta le szemeit és olyan elgyötörten kuporodott ott, hogy Péter megijedt.

— Hát miért vagy szomorú, vadóckirály?

— Ó, ha tudnád, mennyi minden rossz most minálunk. És még több is lesz, mert édesapa fél. Nem mutatja és nem is tudja senki, de én látom és nem merem kérdezni és mástól sem merem... Várj csak! — Vadóc arca megélenkült. — Te velük jöttél, láttam. Édesapával és azzal a magas fekete emberrel. Nálunk azt a feketét zárgondnoknak hívják és édesanya sírt, mikor megjött és édesapa nem sírt, csak szégyelte a parasztok előtt. Te biztosan tudod, hogy ki az a zárgondnok? Nagyon rossz ember?

— Nem! Dehogy! — Péter szégyenkezve erősködött. — Az az én apám!

— Akkor nem rossz — mondta vadóc meglepetten, de teljes meggyőződéssel — hanem mégis rosszat jelent, hogy itt van, úgy-e? — fűzte hozzá félénken.

— Hát, hogy el kell menetek a tanyáról. Hogy másé lesz... Nem! Nem! Vadóc, mi van veled?... Úgy elsápadtál!

Vadócból úgy tört elő a hang, mint a sikoltás.

— Mit mondasz? — Felugrott és sápadtan, tágranyilt szemmel nézett Péterre. — Nem lehet az! Nem lehet az! — mondta ki hangsúlyosan is. Még egyszer mondta. Még a fejét is megrázta és dobantott a lábával. — Mi nem mehetünk el — mondta határozottan, de azért ijedten kémlelve nézett Péterre. — Úgy-e, nem mehetünk el? Inkább valld be, Péter, hogy te sem tudod egészen biztosan, hogy ki az a zárgondnok és mit jelent?

Péter nem tudta, mit feleljen. — Szegény vadóc — gondolta. Vadóc azt hitte, hogy haragszik.

— Ne haragudj — kérlelte — mert azt mondtam neked, hogy nem tudod. Én tudom, hogy te nagyon sokat tudsz s látod, mindent tőled kérdezek. Pedig a gyermekek között király vagyok és mindig ők szoktak engem kérdezni. Most meg olyan, mintha te volnál a vadóckirály, én meg Jenőke lennék, aki nagyon kicsi és te ülnél a királyfán, én pedig ott ülnék a fűben és néznék rád és hallgatnám, hogy miket mesélsz...

— Péte... eer! — vastag, mély hangot hozott messziről a szél.

— Visszajöttek — mondta Péter és tölcsért csinált a kezéből. — Megyek!... És nézd — folytatta sajnálkozva — ha el kellene menetek... hát ez nem olyan nagy baj...

Dacos fénybe borult a kék szem, de vadóc maga csak ennyit mondott csendesesen:

— Szervusz, Péterke! — és megfordult.

Péterke sem tudja — vigasztalgatta magát — csak édesapja tudja. Jó lenne odamenni hozzá és megkérdezni: Mitől félsz, édesapa? Megmondaná vajjon?

Most nem megy haza. Nincs kedve játszani a gyerekekkel és szólni sem akar hozzájuk. Inkább sétál a határban. Ni! A kocsisné,

a juhász meg a Palkó fia, hogy összedugják a fejüket a kútnál! Most meg a tehenészné is helyet fúr magának köztük a hegyes orrával. Utálatos egy asszony! Még a kontya is hegyesen szúr az ég felé. Mikor vadóc odaér, elhallgatnak. Miről beszéltek vajjon? Mit tudnak ezek? «Azt» tudják? — Lekanyarodik a szénáskertnél. Nem akar beszélni velük. Látni sem akarja őket. Mit csináljon? Az aratókhoz megy. Persze! Megkéri Esztikét, hogy tanítsa meg őt is kosarat fenni búzalkalászból! Holnap egész nap kosarat fon és nem gondol «arra» többet. Unalmas lesz egész nap ülni és fenni, de nem baj! Nagyon szép kosarat akar csinálni. Biztosan találkozik még Péterrel. Majd megmutatja a gyönyörű kosarat és ha Péter dicséri, hogy milyen szép, vadóc azt fogja rá felelni: Neked adom!

* * *

Másnap 11 óra felé két autó érkezett. Aztán még egy. Csupa férfiak. Józsi bácsi is jött. A többiek idegenek. Olyan otthonosan sűrögtek-forogtak a kapu előtt. A jószág oda volt terelve. Nézegették ...

— Sohse búsuljon!

— Ahol volt pénz, ott lesz is!

— Amit Isten elvett, vissza is adhatja!

Ilyeneket mondtak és mosolyogtak hozzá és simogatták az édesapa hátát. Édesapa nem felelt, csak állt köztük. A kalapja a szemére húzva, a feje a földre szegve. A bajuszát pedergeti mindig egyformán ... egyformán ...

Vadóc sápadtan hasal a fűben. Mi lesz itt? Jaj! Már itt van «az». És nem tud elszaladni innen, mert tudni kell, hogy mi az?

— Akkor kezdhetjük — mondta egy magas ember és int.

— Hatszázhusz katasztrális hold fekete föld! Holdanként 600 pengő ...

— Hatszáztíz! — nagy, vastag ember terpeszkedik a tornácon.

— Hatszáztizenöt!

— Hatszázharminc!

Nőnek a számok. Aztán megállnak. A vaskos széjjelvetett lábbal törli a homlokát. Két ember megy el vadóc előtt.

— Jó föld, de annyit nem ér — legyint az egyik — vajjon Palláék hova mennek?

— Péternek volt igaza! Vadóc nagy hideget érez. Jaj! Istenem! Istenem!

— Egyszer ... Kétszer ... Háromszor ... Húsz darab gulyabeli jószág.

Megint a vaskos, ellenség az! Ezé lesz? Ezé lesz! Vadóc dobogó szívvel hallgatja és megint csak ezt gondolja: Ez az ellenség.

Faj anyakanca ... Egyszer ... Kétszer ...

Az Almás. Édesapa büszkesége! Csikó korában ő is adott neki enni! Most is ismeri vadócot. Nyerít, ha jön ...

— Szürke csődör. A kanca párja, négyszáz pengő ...

A Pista, Jancsival egyszer bement a szénáskertbe. Akárhogy ugrált Jancsi a hátán, nem fordult meg. Csak ette a szénát. Mindenki nevette. Vadóc most is látja a hátán a szégyentől pityergő Jancsit, ahogy mondogatja: Azért mégis tudok lovagolni.

Fekete bajuszú ember vette meg őket. Egyik lábára sántít. Már viszik is. Idegen kocsisok viszik... És egyenként mindet. A Csárdás, a Pompás, meg a teheneket is. A Rózsit, a Narancsot... a bárányokat. Kis fehér falka. Igazán, mint a felhők. Hajtják... Olyan édesek voltak! Olyan szelídek. Szaladtak Vadóchoz és ették a kezéből a füvet. Bee... bee... és elhajtják... mind. Nem lehet ezt végignézni! Nem lehet ezt!...

Vadóc szalad be a kapun a kertbe, a rózsafák alá. Már nem bízik semmiben, mint tegnap. Már csak sír.

Istenem! Istenem! Elvitték őket! Mindent... Idegen emberek itt szaladgálnak és ordítanak: Húsz! — Harminc! — Negyven! — Egyszer! — Kétszer! — Ellenség ez mind! És rosszak... nagyon rosszak...

Vadóc tépte a füvet és rugkapálva hánykódott a rózsafák alatt. — Gyere! Egyél valamit! — Józsi bácsi ment arra, ő szólt.

Vadóc nem maent. Nem is felelt. Józsi bácsi is idegen. Mindenki idegen. És idejönnek és bántják őt, pedig ő még csak egy gyerek... Kicsi gyerek... őt még hagyni kellene. De nem hagyták. Most már ő nem kel fel innen! Soha többé nem kel fel innen!...

Édesapa is jön. Pödri a bajuszát lassan... lassan... Ő nem idegen. Neki nem fáj úgy, mint vadócnak vagy még jobban. Vadóc biztosan tudja, hogy neki jobban fáj! Édesapa lehajtott fejjel megy el mellette és nem veszi észre vadócot. Az arcát két fényes csik szántja végig! Jaj! Édesapa! Vadóc még sohasem látta édesapát sírni. Meg kell vigasztalni, gondolja hirtelen és már fel is ugrik. Megmosta az arcát, úgy tett, mintha nem búsult volna egy cseppe sem és bement édesapához. Édesapa az íróasztalnál ült. Rendezgetett a fiókban.

— Látod? Ez itt hadikölcsönkötvény. Persze, nem tudod, hogy mi az, de mindegy. Egy vagyont fizettem értük. Ez a képviselőnk levele. Köszöni, hogy annyit jegyeztem. Voltam én is valaki ezelőtt... Voltam én valaki!

— Igen, igen — sietett őt meggyőzni vadóc.

— És nem ittam el!

— Dehogyan itta, dehogyan itta!

— Nem is kártyáztam soha!

— Nem, nem kártyáztam édesapa soha!

— És nincs! Elvette az Isten!

A két ajak piros vonala lefelé görbült a bajusz alatt.

És ekkor vadóc kiegyenesedett és olyan határozottan, hogy édesapa meglepetten nézett fel, azt mondta:

— Nem baj, édesapa! Visszaszerezzük! Egész biztosan visszaszerezzük!

Sándor Magda.